

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Desolatio spiritualis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

D

DESOLATIO SPIRITVALIS.

Remedia aduersus Desolationem.

Greg. hom. 36.
in Euang.

P

RIMVM Remedium. Fac, vt consolationes spirituales non contempnas, aut paruifacias, eoq; magis, quo praestantiores sunt carnalibus. *Hoc distare, inquit B. GREGORIUS, inter delicias corporis et cordis solet, quod corporales deliciae, cum non habentur, graue in se desiderium accedunt: cum vero auide eduntur, comedentem protinus in fastidium per satietatem vertunt. At contra spirituales deliciae, cum non habentur, in fastidio sunt: cum vero habentur, in desiderio: tantoque a comedente amplius esuriuntur, quanto et ab esuriente amplius comeduntur. Solent quidem nonnulli imperfecti obtendere in illis delitiis non esse positam vitae spiritualis perfectionem, sed audiant illi quod subiicit idem Pater. Haec deliciae non habitae amari non possunt, quia earum sapor ignoratur. Quis enim amare valeat, quod ignorat? Proinde psalmista nos admonet dicens. Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus. Ac si aperte dicat, suauitatem eius non cognoscitis, si hanc minimè gustatis: et eo iam internas delicias animus non appetit, quanto se magis ab esu illius dulcedinis elongat. Et si in illis consolationibus non sit sita spiritualis perfectio; nulla tamen re Deus suos milites efficacius prouehere solet ad perfectionem, quam hoc spirituali dono, vt probat B. Ioannes Chrysostomus in 2. epist. ad Corinthios exemplis Iob, Abrahæ & Pauli Apostoli. & Propheta regius de se testatur, dicens, *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. Cordis dilatatio, inquit Augustinus est iustitiae delectatio, Nec mirum, quia est velut pignus hereditatis nostrae, & quaedam prægustatio gaudiorum caelestium, eorumque propria, quorum cum Apostolo, conuersatio in caelis est. Imò B. Bernardus in Declamatione ad verba. Ecce reliquimus omnia, arbitratum gaudium hoc esse centuplum, quod apud Matthæum in hoc tempore à Christo promittitur. Sensere hoc gaudium Apostoli, quibus dictum est. Gaudete quia nomina vestra scripta sunt in caelis. Sensit B. Augustinus post conuersionem suam, vt ipse cōfiteatur. Sensit S. BERNARDUS, qui ad fratrum suorum profectum vera eius praesentis indicia, quae crebro erat expertus, prodere non dubitauit; quae, si velis, lege.**

Psal. 33. 9.

Chry. hom. 7.
Psal. 118. 32.

Aug. in Psal. 118.
Eph. 1. 14.

Phil. 3. 19.

Matth. 19. 29.
Luc. 10. 28.

Aug. lib. 10. con-
fess. c. 40.
Bern. serm. 57 &
74. in Cant.

II. REMED. est Oratio in desolatione, tum quia Deus iubet nos in
omni-

omnibus afflictionibus per preces ad suum præsidium cōfugere, inqui-
 ens. *Inuoca me in die tribulationis, et eruam te.* tum quia viri sancti ita fecerūt,
 vt DAVID aliquoties in psal. 118. *non me derelinquas vsquequaque. Fiat miseri-*
cordia tua, vt consoletur me. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum dicentes quando
consolaberis me? Et alibi. *Redde mihi letitiam salutaris tui.* Deinde & gratias e-
 gerunt, si voto potiti essent. *Secundum multitudinem dolorum meorum,* inquit
 idem, *in corde meo consolationes tue laudificauerunt animam meam.* Et B. Paulus.
Benedictus Deus, et pater Domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum, et Deus
socius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Ac tanta est vi-
 rium nostrarum imbecillitas, vt periculum sit, si solatii saltem interni præ-
 sidium absit, ne corruamus. Qui autem tam perfectum se esse putat, vt
 existimet diu se huiusmodi desolationem, mæroremque animi posse su-
 finire, is hoc ipso imperfectum se esse demonstrat. Qui enim *existimat se*
esse aliquid, cum nihil sit, ipse se seducit, inquit Apostolus. Qui licet in tertium
 cœlum sublatus, tamen negauit se esse perfectum. Quem locum tractās
 B. AUGUST. *Quand u hic viuis, inquit, ipsa perfectio est humilitas.*

III. REMED. Est, examen conscientie. Si enim in mærorem animi
 vel desolationem incideres, mox expende, an tua culpa id acciderit, vel
 quia nimium addictus fueris amori rerum terrenarum, vel nimis multis
 negotiis te implicueris, an secus. Si enim culpa tua factum est, dole, pœ-
 nitentiam age, & affectum inordinatum rescinde. Sicut enim DEUS filiis
 Israhel non ante impertiuit dulcedinem manna, quam omnem farinam
 Aegyptiacam consumpsissent, sic consolatione diuina dignus non eris,
 nisi omnes consolationes terrenas amputaueris. Vt lux & nebula, sic ca-
 ro & spiritus inter se consentire non possunt. *Caro enim concupiscit* ait B.
 Paulus, *aduersus spiritum, et spiritus aduersus carnem.* Hoc intelligens regius
 vates. Renuit, inquit, *consolari anima mea, nempe in rebus terrenis & cadu-*
cis, & sequitur. memor sui Dei & delectatus sum, et exercitatus sum, et defecit spi-
ritus meus. defecit, ob consolationum spiritualium copiam, que longe præ-
stabant omnibus consolationibus mundi. Si vero post examen nullam
in te culpam deprehendas, ad præsidium diuinum primum, vt dixi, con-
fugas per humilem orationem, ac deinde humiliter & patienter Dei gra-
tiam expectes, sic enim idem vates regius fecit. Expectans expectaui Domi-
num ait & intendit mihi. Et exaudivit preces meas, et eduxit me de lacu miserie, et
de luto facta. et immisit in os meum cantum nouum, id est, tam lætum effecit, vt
 inciperem cantillare.

IV. REMEDIUM. Quod si post orationes, diurnamque expecta-
 tionem, non redeat pristina consolatio, cogita lucem illam dulcedinem-
 que internam non fuisse tuam, nec merito tuo partam, sed donum Dei à
 patre luminum profectum, à quo teste B. Iacobo Apostolo, est omne do-

num, & omne datum optimum, atque illum voluisse te frui illo dono eum esse necessarium, nunc autem subtraxisse, quod ita expediret, vel ut probet, num sincere seruias Deo ex amore ipsius, & non ex amore tui tantum, id est, tuarum consolationum. vel quia vult te ad sublimiorem perfectionis spiritualis gradum prouehere. Solet enim consolationes illas spirituales, tanquam lac puerile, suppeditare vitæ spiritualis tyronibus & nouitiis, ut paulatim eos abducat ab illecebris mundi & carnis: Vix siquidem ex viscoso amore mundi extrahi possent, nisi alius esset amor excellentior. Cum autem extraxerit, apponit illis cibum solidum, id est, patientiam tribulationum. Vnde Apostolus. *Tanquam paruulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam: nondum enim poteratis: sed nec nunc quidem potestis: adhuc enim carnales estis.* Et rursus. *Cum essem paruulus, loquebar et paruulus, sapiebam vobis paruulus, cogitabam vt paruulus. Sed quando factus sum vir, euacuaui que erant paruuli.* Auiculae, quando sunt paruulae, educantur in nidis, at quando grandescunt, eiciuntur ex illis & suo labore viuunt. Abraham longe splendidius conuiuium instruxit in filii sui Isaac ablactatione, quam in eiusdem natiuitate. cur verò? nisi vt discas nihil gratius Deo esse, quam tandem a consolationum spiritualium lacte abduci, ad solidum cibum tribulationum. Atque hic Deus imprimis solet sua arcana patefacere, dona que coelestia impertiri. *Quem docebit Deus, inquit Isaias propheta, scientia? et quem intelligere faciet auditum? ablactatos a lacte, auulsos ab vberibus.* Quare si contingat te post debitam preparationem adhibitam aliquando in meditationibus spiritualibus, orationibus vocalibus, aliisque piis exercitationibus distractione & ariditate mentis vexari, ne mox desponde animum, sed eas ipsas in peccatorum tuorum poenam Deo offeras, & gratiores erunt Deo, quam si cum summo solatio, multo que lacrymarum imbre essent perfecta. Certe non dubitandum est orationem Christi in horto ante passionem peractam hoc Deo Patri fuisse gratiorem, nobisque fructuosorem, quo amplius omnis solatii expertus fuit. Tristis enim erat anima eius vsque ad mortem.

V. REMEDIUM & perfectissimum est, si quotidie in Dominica oratione ex corde sincero dicas *Fiat voluntas tua sicut in caelo, et in terra.* hoc est, voluntatem tuam conformes cum diuina, in neutram partem inclinando, nec in consolationes, nec desolationes spirituales, quia ne scis vtræ tibi sint conducibiliores: sed totum relinquendo iudicio & voluntati diuinæ. Deus enim non solum scit, quid nobis magis ad salutem expediat, sed nulla alia de causa immitit nobis animi afflictiones, quam qua largitur consolationes, nempe vt maiores in virtute progressus faciamus, vt tradit B. GREGORIUS. Hoc antidoto munitus erat aduersus omnes casus B. Job. cum cognitis grauissimis calamitatibus.

2. Cor. 3. 2.

2. Cor. 13. 11.

Gen. 21. 8.

Isa. 28. 9.

Matt. 26. 38.
Matt. 6.

DESOLATIO SPIRITVALIS.

Imitatus suis respondit. *Dominus dedit, Dominus abstulit, Sicut Domino placuit ita factum est. Sit nomen Domini benedictum.* Eodem munitus erat & patriarcha Abraham, cum iussus esset vnigenitum filium suum immolare, firmissimè credens non posse sibi aliquid à Deo imperari, quod non in maiorem suam, filiique crederet incolumitatem. Idem nobis omnibus exemplo suo imitandum reliquit summus Medicus noster Christus Iesus, qui cum ex impendentis passionis acerbitate, tanto mæore obrueretur, vt sanguinem sudaret, peteretque tertio tam durum calicem à patre cœlesti transferri à se, tamen semper addidit. *Verum tamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis.*

Greg. 1. 2. mor. c. 17.
Iob. 1. 21.
Gen. 22. 29.

Matt. 26. 39.

REMEDIA PRO CONSERVANDA consolatione spirituali.

I REMEDIUM est reuerentia, vt quo pluribus spiritualibus solatiis abundas, hoc maiori humilitate & reuerentia Deo seruias, conuenienter admonitioni prophetica. *Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.* Et Apostolica. *Cum metu & tremore vestram salutem operamini.* Sicut enim qui magni pretii liquorem in vitro gestat, timide per vias incedunt, seduloque cauent ne alicubi impingant: sic tibi cauendum est, ne spiritualis gratia thesaurum, quem teste Paulo, gestamus in vasis fictilibus, per incuriam effundas. Nec arbitrari debes hos duos affectus, amoris & timoris, gaudii & trepidationis, esse sibi mutuo contrarios, alterumque ab altero extinguere: nam veluti in puteo, quo vna situla magis deprimatur, hoc altera sublimius attollitur, & quo turris fundamenta profundius iaciuntur, hoc fastigium illius altius educitur, sic quo magis per affectum timoris te dimittes ad considerandam tuam vilitatis abyssum, hoc amplius proficies in admiratione incomparabilis Dei bonitatis, quod te tam vilem creaturam in tantis habeat delitiis: crescente autem admiratione, necessesse est vt crescat & amor, & spirituale gaudium.

II. REMED. est Discretio, ne mox atque coeperis delibare consolationum spiritualium delicias, quas ex meditatione, communionem, cilicium, aliisque corporis castigationibus capis, totum te illis cupide ingurgites, sed certos limites, collato cum Patre spirituali consilio, tibi circumscribas, ne valetudinem postea offendas, & in varios morbos, quod multis accidit, impingas. *Qui mel multum comedit, inquit Salomon, non est ei bonum.* Et. *Hereditas, ad quam festinatur in principio, in fine benedictione*

Psal. 20. 11.
Phil. 2. 12.
2. Cor. 4. 7.

Rom. 11. 1.
Cass. coll. 2. c. 1.

Bern. serm. 49.
in Cant

Cass. coll. 2. c. 5.
Dam. lib. 6. ep.
37.

Etione carebit. Apostolus quoque monet, *ut rationale sit obsequium nostrum.* CASSIANVS certe in collationibus suis tradit, monachum, nisi omni intentione discretionis donum fuerit affecutus, velut in cæca nocte oberrare. Imo B. BERNARDVS assueerat virtutes etiam nobilissimas in vitia degenerare, si ab illis absit auriga virtutum discretio. Et experientia ipsa declarauit in veteribus eremitis durissimam alioquin vitam agentibus, vbi se nimium dedidissent istis consolationibus, turpissimè fuisse à fatana transfigurâte se in angelum lucis deceptos, ut probat dictus Cassianus loco citato exemplo Heronis. Subiiciam exemplum illustre ex B. PÉTRO Damiano Cardinale in epistola ad Damianum nepotem. *Hilibrandus Romana Ecclesia Archidiaconus Regina Adelhaide, et Rainaldo Cumanò Episcopo presentibus, Duo, inquit, sanctos monachos vidi, et non mediocre apud eos locum familiaritatis obtinui, qui nimirum singulis morabantur in cellulis apud monasterium, quod in loco constructum est, qui dicitur Aquisgrani: quorum videlicet alter, qui maioris videbatur esse simplicitatis, Marinus, alter autem Romanus vocabatur proprio nomine. Sed Marinus, vix vlla dies erat, in qua diabolus, vel per speciem aliquam non aspiceret, vel per somnium non audiret, adeò ut antiquus hostis sibi sepe conspiceret, simulque cum eo diuina laudis officia celebraret. Aliquando verò tenebrarum auctor se transfiguraret in angelum lucis, eique quasi legem dictando mandauit. Cæue, inquit, quia angelum Dei et aspiceret, et alloqui meruisti, indignum est, ut de cetero cum hominibus loquaris. Protenus ille, tanquam mandatum diuinitus accepisset, à fratrem se funditus colloquutione remouit, seque sub rigida silentij censura constrinxit. Cui cum frater Romanus primò, deinde Abbas monasterij, ut sibi loqueretur vehementer insistere, et ille prædantis labijs (verbum) non mitteret. Abbas fores cellulae violenter irrumpeus, dignis indiscretum fratrem verberibus castigauit, et sic ad reddendum sermonis officium compulit. Cui mox admonendo subiunxit, idcirco, inquit, antiquus aduersarius bonorum semper operum inimicus silentium tibi tentauit imponere, ut et tu fructum fraternæ edificationis amitteres; et illi, qui à te subleuandi erant, tua consolationis auxilium non haberent. Sic itaque frater, quia non malitia, sed ex simplicitate peccauerat, ad mentem quantocyus redijt, et contempta suggestione diaboli, admonitionibus pij Patris humiliter acquieuit.*

III. REMEDIUM est Silentium, ut ne facile consolationes tuas spirituales alijs diulges, puerorum instar, qui nouis donati vestibus, aut calceis omnibus eos ostentant: sed nec gemitus, vel lachrymas coram alijs erumpere sinas, dicens cum Propheta Isaia. *Secretum meum mihi, secretum meum mihi,* quod B. Bernardus omnium monachorum cellis inscribi optat. Sic enim primo apud alios ostentationis suspensionem effugies: deinde vanæ gloriæ, quæ velut umbra corpus, nobilissima quæque opera sequitur, in animo locus non erit, sed nec in discrimen te conicietis totius huius spiritualis thesauri amittedi: sicut iam olim coniecit se rex Ezechias: qui quod omnes

Isa. 24. 16.
Bern. ad fratres
de monte Dei.

Isa. 39. 2.

omnes suos maiorumque suorum thesauros regis Babyloniorum legatis ostendisset, iudicio diuino eosdem amisit. Exemplum huius antidoti e-gregium nobis reliquit Christus Dominus, cum alibi, tū in primis, quan-
do in monte Thabor gloriosa sui corporis transfiguratione tanto solatio Matt. 17. 9.
tres Apostolos perfudit, vt optarent ibi perpetuam figere sedem. Vetuit enim illis, ne visionem hanc ante resurrectionem suam diuulgarent. Re-
liquerunt & alii sancti miraculis clari. S. V D A L R I C V S Augustanus
Episcopus, vt est in vita eius apud Surium, cum ei die Iouis sancto sa- Sur. 4. Iul.
crum Missæ facienti, SS. Fortunatus, & Adalbero antecessores vita
defuncti deunitus asstitissent, dextraque supra verticem cum eo corpus
Domini consecrantis apparuisset, os clericorum qui sacram Eucharis-
tiam tunc ab eo acceperunt, digito compressit, vt visum cæarent. Sa- Sur. 5. Aug.
cro verò peracto idem mandauit illis sub pœna amittendæ vitæ. S. DO-
M I N I C V S quoque cum mortuum quendam vitæ restituisset, & Car-
dinalis quidam ei indicasset, ad gloriam Dei expedire, vt populo pa-
tesciferet, respondit se potius in terras infidelium abscessurum, quam hu- Sur. 4. octob.
ic consilio assensurum. De S. FRANCISCO ex B. Bonauentura notum
est, qui licet in oratione crebris visionibus, raptibus, & solatijs afficeretur
à Domino, tamen ad socios regressus tam humiliter & abiectè se gere-
bat, atque si nullam singularem gratiam percepisset: docebatq; suos fra-
tres, vt, si quando visitarentur à Domino, dicerent. *Hanc consolationem,*
*quam de cælo mihi misisti Domine, tua committo custodia, quia thesauri tui me sen-
tio esse latronem.*

IV. R E M E D. Humilitas. Vt si contingat te frui multis consolatio-
num spiritualium delitijs, non idcirco te reputes alius meliorem, vel præ
te illos tanquam animales contempnas. Sed cogita primò, delicias illas nõ
esse virtutes, sed instrumenta tantum ad virtutem comparandam, sicut
calcaria equiti ad cursum, arma militi ad pugnam, codex scholari ad stu-
dia: quid enim prodest scholari codex, si eum non inspiciat? Noris ergo
tibi consolationes illas contingere, vt magis in amore Dei, & virtute hu-
militatis, hoc est, vero tui, non aliorum, contemptu proficias. 2. eas potif-
simum concedi imperfectis, hoc est, tyronibus & nouitijs, vt hoc lacte
spirituali ab vberibus mundi ad montem virtutum superandum sensim
abducantur, & ideo non habes causam te reputandi alius perfectiorem,
sed potius contra. 3. cogita, quo maiora dona à Deo acceperis, pluraque Luc. 12. 28.
talenta, hoc te strictiorem daturum rationem, si illis vsus non fueris. *Cui e-
nim multum datum est, inquit Christus, multum quæretur ab eo.* donum autem
consolationis non datur, nisi ad sustinédos maiores labores, sicut opera-
rio conducto non datur ientaculum, nisi vt postea alacrius in vinea ex-
colenda se exerceat. 4. Saepè incertū esse, vnde illæ consolationes nobis
H
cueni-

58 CONSOLATIO SPIRITVALIS.

2. Cor. 11. 14.

eueniant. Aliquando enim originem habent à dæmone se in Angelum lucis transfigurante, vt liquet in hæreticis, qui in lectione S. scripturarum crebro magnum percipiunt solatium: quod illis dæmon subministrat, vt in errore confirmetur. Aliquando ex nobilitate materiæ, de

Art. 1. 7. de part. anim. c. 5.

qua meditamur: nam & Aristoteles fatetur magnam capi voluptatem, ex contemplatione orbium cœlestium & substantiarum separatarum. Aliquando ex naturali complexione, quia alii aliis sunt teneriores, & ad lacrymas procliuiores, vt mulieres. Cuiusmodi consolationes, vt nullius sunt meriti, sic nec reddent te meliorem.

Psal. 118. 131.

V. REMED. est. Consideratio finis consolationum. Finis enim est, obseruatio diuinorum mandatorum, & regularum proprii status, & mortificatio propriæ voluntatis. In oratione liquidem non aliud à Deo petimus, quam gratiam obsequendi eius voluntati & præceptis. *Os meum aperui*, inquit summus ille Orator, *& attraxi Spiritum, quia mandata tua desiderabam.* Mandata autem Dei non sunt solû illa quæ communia sunt omnibus hominibus, vt præcepta Decalogi, verum etiam leges cuiusque status, quia omnes status à Deo sunt. Vnde Apostolus in exitu quarundam epistolarum tam prolixè commonefacit fideles, vt conuenienter suo statui viuant, vt vir vxori, seruus Domino, filii parentibus debita præstent obsequia. Hunc finem esse debere orationum nostrarum & deuotionû laculenter ostendit vel vnicus Psalmus 118. in quo cum numerentur septuaginta sex versus supra centum, nullus tamen ferè est, qui non faciat mentionem, vel legis, vel mandati, vel præcepti, vel sermonum, vel viarum Dei, vel iustificationum, vel verborum, &c. quæ teste Theodoro, aliisq; idem significant. Si ergo finis orationis est obseruatio diuinorum mandatorum, quid faciunt aliud, qui orationi vacant, ad captandam consolationem, quam quod finem relinquunt propter medium, portû propter nauigationem, sanitatem propter medicinam, cuius beneficio sanitatem adipiscuntur? Iam verò ad perfectè obtemperandum voluntati diuinæ eiusque legibus, omninò necessaria est abnegatio, vel mortificatio propriæ voluntatis *Si quis vult*, ait Christus, *venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam.* Quemadmodum enim surculus arbori inferi nequit, nisi ramus præscindatur, cui inferendus est, sic cordi nostro inferi non potest diuina voluntas, nisi ramus nostræ voluntatis prius rescindatur, quod fit cultro mortificationis. Vnde Apostolus. *Mortificate membra vestra quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam.* Membra vocat ipsa vitia, vel animi passiones ad illa commouentes, quæ abscindendæ, & occidendæ sunt.

Rom. 13. 1.

Matth. 16. 24.

Col. 3. 5.

VIDE V. *Distractio. Illusiones spirituales. Impatientia in aduersis. Pusillanimitas. Tepiditas. Tristitia.*

DESPE.